

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

## ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.  
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.  
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

## Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

## Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.  
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.  
rândul cu litere garmond.

## La Brașov.

Sibiu, 19 Septembrie n.

După un timp de două decenii și mai bine iată că iarăși se apropie Asociațiunea de pragul Brașovului și bate la porțile acestui oraș cu belșug de viață românească, care a ocrotit la sinul său frageda Asociațiune în primul an după urzirea ei. Acesta e al treilea prilej care i-se îmbie Brașovului de a adăposti între zidurile sale pe acei ostași ai Asociațiunii, cari aleargă cu zor ca să mănă acest mare așezământ național în ogașa unui rost cuminte și aducător de roade bune.

Și precum arată semnele și această adunare va fi tot atât de grandioasă ca și cea dela 1862 și cea dela 1883, pentru că pe deoparte sunt însemnate obiectele asupra cărora cei întruniți vor avea să pună pecetea întăririi, iar pe de alta Brașovenii, pururi pricepuți, vor ști să îmbrace întreaga întrunire în odăjdii de adevărat praznic.

Și cu toate acestea osebă este firea acestui praznic. Insufletirea neprihănită și candidă, încălzită de văpaia unor nădejdi mari și frumoase, dar stăpânită de o tainică înfiorare a temerii neizbutirii, pe care ne-o tâlmăcește scrisul rapoartelor adunării celei dintâi dela 1862, a câștigat din an în an tot mai multă putere de viață, iar azi s'a pretăcut în conștiință și convingere, că așezământul Asociațiunii este un izvor de adevărată viață pentru poporul românesc.

Adunarea din 1862 condusă de înțeleptul Șaguna a prăznuit izbucnirea sentimentală a bucuriei bogate în nădejdi, pe când cea de Vineri va prăzni tot în acel loc, în sala gimnaziului românesc, bucuria unor frumoase izbănde ale muncii de 45 ani.

Puțini vor mai fi azi aceia, cari au fost părtași la accentele de emoție sguuitoare din sala aceluia institut la 1862; aceia vor avea însă prilej acum să constate cu zimbetul mulțămirii pe buze, cât de frumos s'au izbândit dorințele unui Șaguna, Cipariu, Barițiu etc.

În Brașov a enunțat cu acel prilej glasul de proroc al lui Șaguna cu tărie convingerea, că Asociațiunea își va ajunge scopul. „Tare cred, — zicea Șaguna — că sub scutul unor convingeri corecte și principii sănătoase va spori sigur literatura română și cultura poporului român peste toată așteptarea și Asociațiunea își va vedea ostenelele sale coronate cu succes strălucit și nu vor trece multe zeci de ani și vom vedea literatura noastră alăturată literaturilor celorlalte limbi culte”.

Mințile luminate și sufletele nobile au și dus Asociațiunea pe o cale cuminte, încât astăzi după o viață relativ scurtă și perzecută de multe clipe amare, cari au căutat să o stavilească, totuși a realizat izbănde frumoase, 46 despărțăminte, aproape 800 mii cor. avere, 119 biblioteci populare, iar în cen-

tru casa națională cu cel mai frumos așezământ al Asociațiunii: școala de fete. Azi stă deci Asociațiunea pe un temei care nu se mai poate zdruncina, pentru că și dacă urgia unor vremi vrășmașe ar isbuti să-i surpe temeiul material, cel moral va dăinui și își va duce dorurile cu atât mai vârtos la izbândă.

Acest temei și l-a câștigat Asociațiunea pe calea prea înțeleptei tendințe de întărire și consolidare, pe care cale a purces la început zeci de ani. Faptul acesta și justifică împrejurarea, des exploatăată de cei nemulțămiiți, că Asociațiunea este încă departe de adevăratul ei ogor de muncă, de popor.

A sosit timpul ca să-și pună plugul activității sale în rândul prim în acest ogor. Pornirile vremii mai proaspete au arătat că cei din fruntea Asociațiunii au priceput aceasta. Iar acum au aflat cel mai practic mijloc, ducător la rezultat sigur, zămisirea unei reviste populare, care străbătând la mâna țaranului, îl va povăui cu grai cuminte și priceput lămurindu-i mijloacele de luminare și înaintare.

Dela Brașov, din cele două adunări frumoase, au izvorât multe idei luminate a căror întrupare a servit numai binele Asociațiunii. Și tot Brașovul are acum fericirea de a găzdui una din cele mai însemnate adunări, pentru că unele dintre cestiunile prezentate de comitet sunt chemate de a face adevărată epocă în cultura poporului nostru.

Sperăm deci că stăruința fraților Brașoveni își va păstra mândria rolului prețios ce l-a avut până acum în promovarea culturii române și va primi pe reprezentanții Asociațiunii cu brațe deschise și inimă caldă ca și la 1862 și 1883 și le va da prilej, ca împreună lucrând să ducă interesele aceleia cu un pas mai departe pe calea binelui nostru comun.

Cu aceasta vor adevăra din nou cuvintele extrem de frățești ale Sibiienilor adresate lor după adunarea din 1862 pentru strălucita primire „în acel oraș, despre care suntem mândri a zice, că e locuit de floarea Românilor, ai cărui locuitori români au deviza: propășirea și luminarea, ai cărui locuitori români au dat cele mai frumoase dovezi că știu prețui știința și caută pururea mijloacele ca să înainteze binele neamului nostru”.

(S.)

**Transacția cu Austria.** Luni s'a ținut conziliu de ministri în Budapesta, și s'au stabilit în mod definitiv punctele cu privire la reînnoirea pactului cu Austria. Marți dimineața delegații ungari au plecat apoi la Viena, pentru a începe negocierile cu delegații austriaci. Au ținut ședință eri după amiază, și vor ține ședință și astăzi, în urmă vor lua protocol despre schimbul de condițiuni și vor continua negocierile în Octombrie în Budapesta.

## Dela „Asociațiune”.

### Raportul general

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” către adunarea generală convocată la Brașov pentru 21 și 22 Septembrie st. n. 1906.

(Fine)

**Fonduri și fundațiuni.** Datele referitoare la schimbările în cursul anului 1905, la fondurile și fundațiunile administrate de Asociațiune se găsesc în raportul prezentat de casar și anexat la acest raport.

La acest loc remarcăm faptul, că în anul 1905 nu a intrat nici o fundație nouă în administrația Asociațiunii decât o donație de 1000 cor. din partea despărțământului Timișoara pentru fondul său cultural existent. În acest an însă s'au dat destinațiunii lor venitul fundațiunii Dr. I. Nichita și al fundațiunii Ioan și Zinca Roman. Consemnarea stipendiilor o dăm sub C).

Fondul cultural al băncilor nici în anul 1905 nu a fost augmentat decât prin o singură donație de 50 cor., ceea ce ne silește să constatăm, că apelul nostru adresat în anul trecut n'a aflat răsunetului așteptat la institutele noastre de bani.

**Averea Asociațiunii.** Din darea de seamă a cassei care se anexează împreună cu raportul casarului la acest raport, rezultă, că averea întreagă administrată de Asociațiune a crescut în 1905 cu 18,628 cor., dela 697,193 cor. la 715,821 cor.

Dacă creșterea fondului general al Asociațiunii nici de astădată nu corespunde așteptărilor noastre, nu se poate nici decum atribui publicului nostru, al cărui interes față de instituțiunea noastră a fost în anul trecut mai mare decât oricând, judecând după sumele încasate sub titlul de taxe dela membrii, cari au ajuns cifra de 19,793 cor., cea mai mare sumă încasată dela existența Asociațiunii, și cu deosebire este a se căuta în creșterea însemnată a cheltuelilor biroului, a salariilor și a celor neprevăzute. Toate aceste sarcini noi au fost impuse de referințele schimbate ale biroului în localul nou.

**Școala civilă de fete.** Școala civilă de fete a Asociațiunii noastre în anul acesta a funcționat ca și în trecut în mod normal și în condițiuni multămitoare. În toate privințele aproape se observă aceeași situație ca în anul precedent.

Din anuarul școlii vedem că în cursul anului 1905—6 s'au înmatriculat în cele patru clase ale școlii civile 75 eleve, cu 9 mai puțin decât în anul trecut, pe când în cursul complementar 21 față de 11 din anul precedent. Dintre elevele înmatriculate s'au prezentat la examen 71 din școala civilă și 19 din cursul complementar. Examenele au fost conduse de dl Mateiu Voileanu ca delegat al comitetului central.

Școala a fost inspectată în cursul anului din partea Asociațiunii prin dl președinte Iosif Sterca Șuluțu, iar din partea organelor de stat prin inspectorul școlar din loc, cari ambii au constatat progres multămitor în învățământ.

Relativ la corpul didactic raportăm că acesta se compune din directorul școlii, 2 profesori, 2 profesoare, 2 cateheți, 6 instructoare și 3 instructori.

În ceea ce privește internatul raportăm că numărul elevelor adăpostite e de 65. Internatul a stat sub conducerea unei directoare, o guvernantă și două bone.

Referitor la școala Asociațiunii mai amintim, că pentru scutirea elevelor din regatul român — de studiul limbii maghiare s'a făcut o nouă adresă ministrului u. de culte. Din motivul scumpetei mari din timpul mai recent taxa internatului s'a urcat la suma de 500 cor.

**Biblioteca Asociațiunii.** Privitor la starea bibliotecii centrale a Asociațiunii cu finea anului 1905 ne luăm voie a prezenta următorul raport:

A) **Biblioteca proprie.** Conform inventarului bibliotecii centrale a Asociațiunii la finea anului 1905 a constat din 4778 opere, în 6287 tomuri, 5525 broșuri și 24 harte, față cu 4545 opero în 6109 tomuri, 5132 broșuri și 22 harte dela finea anului 1904; prin urmare biblioteca s'a sporit în decursul anului 1905 cu 233 opere în 178 tomuri 393 broșuri și 2 harte.

B) **Depozitul de cărți,** menite spre vânzare, parte în favorul fondului general al Asociațiunii, parte unele în favorul școlii civile de fete a Asociațiunii, și altele destinate a se distribui de aici gratuit, cu sfârșitul anului 1905 numără 52 publicațiuni în 3701 tomuri și 31424 broșuri.

Biblioteca proprie s'a sporit în anul 1905 în urma relațiilor de schimb legate cu diferite societăți științifice și literare din patrie, prin publicațiunile trimise de Academia maghiară din Budapesta și de Academia Română din București, apoi prin donațiuni făcute de dl Dr. At. Marinescu și de unii autori. Prin cumpărare bibliotecă s'a sporit cu 122 opere în 112 tomuri și 126 broșuri.

Depozitul de cărți în 1905 s'a sporit în deosebi prin Nrii 19—21 ai „Bibliotecii populare a Asociațiunii”. De altă parte acest depozit a scăzut în decursul anului 1905 cu 138 tomuri și 4868 broșuri, între cari 122 tomuri și 2805 broșuri dăruite, 9 tomuri și 6 broșuri date în schimb, iar 7 tomuri și 2057 broșuri vândute.

Din publicațiunile periodice au intrat la bibliotecă în anul 1905 următoarele: „Archiva” din Iași, „Biserica și Școala” din Arad, „Bunul Ecomom” din Orăștie, „Convorbiri Literare” din București, „Deșteptarea” din Brașov, „Drapelul” din Lugoj, „Economia” din Caransebeș, „Erdély” și „Erdély Muzeum” din Cluj, „Ethnographia” din Budapesta, „Familia” din Oradea-Mare, „Foaia Diecezană” din Caransebeș, „Foaia Poporului” din Sibiu, „Foaia Școlastică” din Blaj, „Földrajzi Közlemények” din Budapesta, „Gazeta de Duminecă” din Șimleu, „Gazeta Transilvaniei” din Brașov, „Junimea Literară” din Cernăuți, „Letopis Matije Srpske” din Neoplanta, „Libertatea” din Orăștie, „Luceafărul” din Budapesta, „Poporul Român” din Budapesta, „Răvașul” din Cluj, „Revista Economică” din Sibiu, „Revista Farmaciei” din București, „Sezătoarea Săteanului” din Târgu Jiu, „Sămănătorul” din București, „Századok” din Budapesta, „Telegraful Român” din Sibiu, „Történelmi Tár” din Budapesta, „Tribuna” din Arad, „Turul” din Budapesta, „Unirea” din Blaj și „Viitorul” din Cernăuți.

**Sedințele comitetului central.** Comitetul central dela ultima adunare generală până astăzi a ținut în curs de 10 luni 12 ședințe ordinare și una extraordinară și prin 229 deciziuni a rezolvit toate chestiunile cari în înțelesul statutelor și regulamentelor Asociațiunii, cad în competența lui.

În deosebi a executat hotărârile ultimei adunări generale: a comunicat celor

interesați alegerile făcute, a cerut prelungirea concesiunii ministeriale pentru organizarea de colecte în favorul Muzeului; a numit un secretar al II-lea; a exonerat învoirea ministrului pentru participarea Asociațiunii la expoziția din București; a făcut proiectele pentru reorganizarea biroului; a dispus luarea în primire a fundațiunii I. Petran.

**Propuneri.** În urma celor expuse comitetul central își ia voie a propune onorarii adunării generale să binevoiască:

a) a lua act de raportul comitetului central;

b) a da expresiune durerii pentru pierderea membrilor decedați în anul din urmă;

c) a alege de membrii onorari pe d-nii Em. Ungureanu și Dr. C. Diaconovich.

d) a lua act de demisia dlui Dr. C. Diaconovich și a alege un nou secretar prim al Asociațiunii spre care scop alăturăm petițiunile intrate în urma concursului, și onume din partea dlor: Octavian Goga și Iuliu Moisiu;

e) a aproba darea de seamă despre gestiunea financiară a anului 1905 și a da comitetului absolut pentru această gestiune;

f) a aproba proiectul de buget pentru anul viitor.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 14 August 1906.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.  
prezident.

Octavian Goga m. p.,  
secretar II.

## Cronică pedagogică.

### Psihologia franceză de azi.

În sinul științei filozofice se produce de câțiva timp o netăgăduită schimbare în spre bine ce se datorește multor motive, cari nu se pot desluși încă pe deplin. Unul și poate cel mai greu în cumpănă e câștigul curat moral, prisosit din învingerile naturalismului și individualismului sprijinit de multeori de graiurile aforistice ale lui Nietzsche. Învingerea cea mai strălucită a dobândit naturalismul de sigur când *l'homme machinal* a trecut din teorie în praxă. Cultura realistă-technică ce merge mână în mână cu dezvoltarea științelor naturale ne arată pe omul-mașină, pus în rând cu alte mașini mai perfecte, întrucât acele sunt asigurate împotriva tuturor durerilor, pe când omul, copil al naturalismului modern e ferit numai de durerile morale. El nu mai are nici o credință în divinitate, personalitate și libertate de a voi; acestea pentru el sunt numai fraze! Și pentru că să nu le socotească de fraze, când naturalismul care a făcut din știință o adevărată mahala intelectuală, învață că omul nu e mai mult decât o amoebie?! Cum să mai poată voi, când el e încopciat în lanțul uriaș de mașini, mari și mici ale fabricilor? Și cum să devină personalitate când el nu mai voește?

Cam în chipul acesta ni se înfățișează cultura modernă. Dar icoana aceasta tristă e totodată motivul pentru care se aprind astăzi ochii bărbatilor tălcuitori de lume și viață de dorul cerului dumnezeesc, dor care mereu a ars în sfântul altar al conștiinței neamurilor, uneori ca un far, alteori sub obroc, într-o vreme mai puternică, în alta mai slab, dar pe care nici un duh rău, mirositor a pământ, a materie, nu l-a putut stânge. Astăzi dorul acesta crește în inimile neamurilor; ochii aprinși cantă iarăși spre cerul idealului. O vedem aceasta la Englezi și Americani în curenții așa numiți „*Pragmatism*”; la Nemți unde un Paulsen nu se sfiește să lupte în contra naturalismului, un Wentscher îl ajută prin desfășurarea unei etice, care însoțește filozofia religiunii de azi și pregătește duhul pentru etica de mâine a lui Eucken. Ba chiar și la protivnicii lui Christos, la cei cu inimile otrăvite de materialism, la Francezi, începe a bate vântul sfintei reînvieri, adus de un Binot, Féré și Beannis.

Da, tot mai mult se simte trebuința metafizice. Fără metafizică viața pământescă decade la viața simplă anima-

lică, nu mai are nici o valoare, precum atât de frumos și lămurit ne arată Kant în criticile sale.

Dar metafizica de care avem lipsă nu poate fi cea veche, școlastică sau cea dogmatică, care îți țese lumea din noțiuni abstracte, ci ea trebuie să fie metafizica vieții clădită din fapte, un idealism nou în forma aceea, în care ni-l desfășură Eucken, cu atât entuziasm și căldură în operile sale, și a cărui temelie e convingerea că noi facem parte din două lumi, una e natura, iar cealaltă e lumea veșnicilor bunuri, die „*Welt ewiger Werte*“.

Încercările materialiste se deoache din zi în zi și ceea ce era până mai ieri un semn al îndrăzneții biruitoare, monismul Haeckelian se consideră astăzi ca un stigmat de decadință. Ele nu duc la nici un rezultat multămitor atât în tălmăcirea macrocosmului cât și a microcosmului. Mai bine ne învederează neputința încercărilor materialiste sau moniste studiile psihologice. Cu tot avântul ce și-l ia psihologul materialist în zborul lui va îndura aceiași soarte ca și Icarus; în mijlocul drumului poticnește, și va fi silit să-și ia refugiu la dualism, dacă nu voeste să devină ridicol. Numai cu ajutorul materiei nu se pot desluși fenomenele vieții sufletești.

Înțelepciunea aceasta se poate învăța din silințele unor francezi și mai ales ale lui Henri Bergson, un spirit ager și individualitate puternică. Ca profesor la „*École normale*” a introdus o mulțime de tineri în tainele unei filozofii mai ferite de materie, iar astăzi se încearcă să facă de pe înaltul scaun dascălesc de la „*Sorbonne*” și psihologie. El e primul învățat francez care părăsește fagașul obișnuit al experimentului, observației sau metafizice.

Nu numai o ogașe vrea să meargă ci toate trei, adevărată vrea să plăsmuiască din cele existente o alta nouă. Scrierile sale cele mai de samă din hotarele psihologiei sunt: „*Essai sur les données immédiates de la conscience*”, (1889) *Matiere et Memoire* (1896) și o dragălașă cârtică „*le rire*” despre ființa comicului și umorului.

Bergson se afirmă în primul său studiu psihologic „*essai sur les données immédiates de la conscience*” de apriorist dar nu de apriorist școlastic, ci modern postkantian. Ocupația lui cu momentele nemijlocite ale conștiinței pe lângă întrebarea „*intuiții așa numite integrale*” ne îndeamnă la aserțiunea aceasta.

Dar mai mare i-teres și însemnătate posedă pentru noi scrierea „*matière et memoire*” căci învederează mai hotărât neputința încercărilor materialiste și care tradează totodată silinți empiricritice de a lui Avenarius și fenomenalistice de a lui Mach.

În lumea fenomenelor în univers, zice Bergson în cartea numită, sunt procese (fenomene) conștiente și inconștiente. Deosebirea între conștient și inconștient trebuie să se facă, și mereu ținută în vedere. Procesele conștiente le aflăm numai în viața sufletească, pe când celelalte în întreaga natură organică și anorganică. Materia cu fenomenele sale e o realitate tot atât de incontestabilă ca și a sufletului, ba în raport cu spiritul e realitatea primă. Între „*être*”-materia și „*être*”-conștientul perçu nu există o deosebire fințală ci de grad. Bergson nu prea admite „*cauza immanens*” ci numai „*cauza transiens*”.

Obiectele din lumea din afară se înfățișează reciproc; însă inconștii, se schimbă în părțile lor fără să simtească, și tot ce se petrece între ele, rămâne act inconștii. Chiar și noi am fi inconștienti de toate întâmplările, — doar și noi aparținem lumii materiale — dacă creierul nu s'ar îmbia de mijlocitor. Ajungând procesele fizice și chimice în atingere cu un centru înzestrat cu putere de a reagă spontan, de pildă cu creierul nostru, efectul nu se modifică ci slăbește simplu iar slăbirea efectului e „*imagea*” (ideea!). Pe calea aceasta devin întâmplările (fenomenele) lumii din afară, în noi conștiente sau după vorba lui Bergson, „*image pre-*

sente” devine „*image reprezentée*”. Conștiința omenească stă deci să nu fie mai mult decât o izolare a unor fenomene materiale (!) și într'adevăr ceea ce face psihologul aici nu e alta decât o *limitare* și încă mecanică! Sistemului cerebrospinal îi atribuie o însemnătate foarte mare, doar prin el se produce perceperea.

Perceperea pură e deci strict materială, pe când reamintirea e un act curat sufletec, ferit de ori ce materie, e un fenomen pur psihic despre ce nu încapă nici o îndoială. Din sinteza acestor două acte acum *fințal deosebire*: perceperea materială și reamintirea ca act pur psihic rezultă *apercepțiunea*.

Din cele înșirate cred că se poate oblici îndestul avântul lui Bergson pe calea materialistilor moniști ca mai apoi cu atât mai mare convingere să propovăduiască dualismul. Sintesa actului fiziologic și a celui psihic nu o explică pe baza paralelismului psihofizic; Bergson eliminează paralelismul, fiindcă admite „*cauza transiens*”, îl înlocuiește însă prin solidaritatea ce există între stările psihice și stările creierului, luând odată creierul ca obiect altă dată ca imagine.

Inzestrat cu alte gânduri și convingeri răsare din înaintata cultură a Franței Schopenhaurianul Alfred Fouillée, cunoscut și ca sociolog, ba poate cel mai slăvit în țeara sa după Tarde. Om, care nu face sport din filozofie, din arta sfântă și ascetică a științei, după din greu s'a încercat să pătrundă în tainele firii a întregului univers, se coboară la subiect, la om, căutând să îmbrățișeze întreaga-i ființă, întreg sufletul. Deci și el ca și Bergson și ca raționaliștii de acum o sută de ani își mărginește tot mai mult tărâmul. Studiul său psihologic despre „*idées-forces*” se înfățișează ca unul dintre cele mai concise și consequente, nu însă și bune sisteme psihologice.

Punctul de mâncare e „*voluntarismul*”<sup>1)</sup> lui Schopenhauer. În calea sa care trece hotarele durate de dascăl, se ivesc credințe și de ale ipervoluntaristului Nietzsche.

Primul act psihic după Fouillée e reacțiune solicitată de graiul lumii încunjurătoare, și ceea ce alcătuiește temeliea vieții sufletești nu e altceva decât afect, nizuință, instincte (les *appétits*) și procese de reacțiune. Adecă din instincte, procese de reacțiune se țese întreg aparatul acel minunat, care e în stare să subjughe o lume întreagă!? Dar nu-i vorbă, instinctelor acestora le atribuie puteri imanente de acțiune, prin ceea ce psihologia lui ia haina energismului, și lanceie în contra psihologiei atomiste și mecanice. Fouillée e în apercerea sufletului cam aceeași ce e Ostwald în apercerea naturii.<sup>2)</sup> După convingerea lui nu există între actele intelectului și ale voinții nici o diferență — nici o luptă, căci fiecare idee e totodată și instinct, mișcare, sau cum se exprimă el, fiecare „*idee*” e și „*force*”. Prin identificarea „*ideii*” cu „*force*” psihologia lui nu se mai poate numi „*voluntarism*”, ci „*panvoluntarism*”, prin ceea ce icoana sufletului câștigă în colorii și farmece. De sine se înțelege, că Fouillée ca panvoluntarist nu poate simți cu intelectualității, cărora le-a jurat vrăjmășie pe moarte și viață, mai ales celor din școala Herbartiană.

Cu privire la învățătura despre conștiință merge calea lui Wundt. Greșala cea mai mare comite Fouillée, când face întreaga viață sufletească o simplă reacțiune spontană. Credința aceasta a lui, cumcă sufletul e numai reacțiune dovedește, că n'a cuprins întreg sufletul, ci

<sup>1)</sup> „*Voluntarism*” (etelism, telematism) = învățătura cumcă puterea (facultatea) fundamentală a sufletului o face voința *ἐθέλω θέλημα*. Fichte reprezintă un voluntarism etic (= moralism) Schopenhauer naturalistic (= orecticism). Învățăturile opuse sunt: intelectualismul și senzualismul. Voluntarism ca termin tehnic nu datează de mult; s'a introdus prin un oarecare Englez în veacul trecut. (Vezi R. Eucken: *Geistige Strömungen der Gegenwart*).

<sup>2)</sup> Ostwald e un aprig luptător împotriva materialismului, atomismului. Concepția lui e energetică. (Vezi Ostwald: *die Energie u. ihre Wandlungen* 1888. *Die Ueberwindung des wissenschaftlichen Materialismus*. (Rede) 1895 și „*Ar male der Naturphilosophie*” *Zeitschrift herausgg. v. Ostwald seit 1902*.

numai o parte, și anume partea inferioară, legată de lumea din afară. Numai sufletul empiric îl cunoaște și nici empiriștii nici Wundt cu școala lui de psihologie fiziologică nu face alta, pe când sufletul nemuritor, care ne ridică în împărăția lui Dumnezeu, sufletul „*transcendental*” sau „*inteligibil*” e ignorat cu totul! Sau să credem, că sufletul e numai proces de reacțiune? Că belșugul de frumseță nemuritoare izvorâtă din sufletul unui Goga e simplu act de reacțiune spontană? Ce să zicem despre gândurile lui Kant, Fichte și Plato? ...

Tot ceea ce fac psihologii acestia nu e mai mult nici mai puțin decât o ignoranță elenghi. Sufletul nostru nu e o simplă țesătură a naturii ce ne înconjoară, ci e și scântea dumnezeiască, e facultate înăscută, putere divină. Iar păcatul acela ce comit francezii și mulți încă și dintre nemți — de a reduce viața sufletească la o simplă reacțiune, nu-l iau și nici nu-l voi lua pe sufletul meu.

Nicolae Păunaș

## Din tractul Agnita.

Correspondență particulară a „*Tel. Rom.*”

(Fine). — 27 August v.

S'a mai decis, ca să se ia măsuri pentru înființarea unei bănci pe acții cu reședința în Agnita și adăpostită în casele tractului ca astfel și de acolo să vină un venit oarecare pentru acoperirea speselor clădirii eventual cumpărării.

Domnul protopresbiter s'a oferit a contribui anual la acoperirea acestor spese cu 300 coroane până când datoria va fi total achitată. Acest ofert benevol s'a luat cu mare plăcere la cunoștință.

Pentru scopul studierii înființării unei bănci s'a ales sub prezidenția domnului protopop o comisiune în persoanele Nicolae Gavrea, Ioachim Părau, George Borzea, Mihail Păcală, Ioan Alexandru, toți preoți și Emil Mendocia, Alexandru Bărsan și Zaharie Muntean, învățători.

Asupra modului cum s'a slujit și predicat, conferența s'a exprimat cu laudă.

Fiind timpul înaintat al treilea operat nu s'a cetit, ci s'a amănat cetirea lui pe conferența proxima.

Au urmat propunerile.

Preotul Florian Bologa propune, ca conferența să roage pe Preaveneratul Conzistor să caute mijloace de a se face în Sibiu un *internat* pentru băieții de școală ce sunt de pe sate.

Domnul profesor Victor Păcăi cere să i-se dea cuvânt și dănsului în chestinnea aceasta. Conferența primește cu plăcere. Astfel dănsul desfășură multe scaderi ce se observă prin orașela copiii de pe sate și arată, că din cauza neingrijirii de ei se cresc rău și se lipsesc de sentimentul religios tocmai aceia, cari mai târziu au să propage moralitatea și să susțină religiozitatea în popor. Un internat scutește pe băieți de a se infecta cu tot felul de rele și e de dorit ca cei competenți să se intereseze de această afacere. Consimte cu propunătorul, ca să se facă oarecare demersuri spre a se atrage atenția conzistorului.

Domnul protopresbiter reflectează, că după cât are cunoștință afacerea aceasta este pusă în mâinile Asociațiunii și crede, că nu e timpul departe până la rezoluție. Nu e contra admiterii propunerii la protocol și astfel s'a și luat la protocol. Conferența proxima s'a decis a se ține în muna Vărd.

După terminarea agendelor s'a luat un prânz comun în altă odaie a școlii, unde mai întâiu domnul protopresbiter a închinat pentru Excelența Sa arhiepiscopul și metropolitul Ioan Meșianu. Preotul Ioan Petrișor pentru dnl protopresbiter, preotul Gavrea, fost administrator protopresbiter, pentruca preoțimea și învățătorimea să-și facă datorința, ușurând prin aceasta sarcina protopresbiterului și închină tot pentru protopresbiter, Ioan Alexandru atrage atenția dlui protopresbiter, ca și pe terenul social să consolideze preoțimea și învățătorimea, iar doamna protopopeasă să se pună în fruntea preoteselor,

închină pentru frățesca dragoste ce e foarte necesară în tractul nostru. Domnul protopresbiter ridică pocalul pentru preotul local, care ne-a primit așa de frumos și pentru familia dânsului, iar Macedon Grecu închină pentru dnl profesor Victor Păcală, care ne-a onorat cu prezența la conferență.

Domnul profesor răspunde într'un toast bine simțit și prin care arată, că precum în trecut preotul a fost conducătorul natural al poporului, așa e și astăzi. Închină în sănătatea protopopului din tract.

La urmă domnul protopresbiter ca răspuns la vorbirea lui Petrișor și Alexandru zice, că voința de a lucra pentru binele tractului nu-i va lipsi și se va interesa ca și pe terenul social să ne validăm, ca astfel să ne găsim în frățesca dragoste cu toții. Și totodată în numele doamnei protopopese invită pe toate preotesele și preoții pe ziua de sfântă Marie 15/VIII. la casa dânsului. După cari cuvinte ridică și masa.

Seara s'a dat un teatru de câtră învățătorul din loc și unele persoane din comună cu rezultat frumos. Astfel ne-am depărtat cu toții, ducând cu noi suveniri plăcute, că prima conferență prezidată de noul nostru protopop a avut un succes neașteptat. Iar comuna care ne-a primit și special familia preotului local ne-a făcut plăcere neașteptată. Nu avem să descriem noi aci buna reputație a acestei familii, că este cunoscută în cercuri și mai largi decum e tractul nostru. În chipul acesta s'a terminat conferența preotească.

Acum să vă mai raporteze ceva și despre celece au urmat după conferență.

Pe 29 Iuliu a fost conchemat comitetul protopresbiterial ca să delibereze asupra afacerii cu casa tractului. Membrii comitetului tractual s'au prezentat cu toții în locuința protopresbiterului, unde punându-se afacerea edificării eventual cumpărării unei case cu reședință protopopescă, și anume după modalitatea propusă de preotul Alexandru și acceptată de conferența preotească, s'a decis ca să se edifice sau procure casa tractului. Să se facă împrumut necesar de 20 mii cor. și acesta să se replătească de câtră preoți, învățători și parohii. Preoții și învățătorii să contribuie cu 2%, așadară 1/2% mai ridicat decum a decis conferența, iar parohiile să contribuie după numărul sufletelor, dar numai 4 fileri de suflet.

Pe 13 August a fost conchemat sinodul protopresbiterial extraordinar, care a luat în desbatere concluzul comitetului referitor la casa tractului, și fiindcă până la acest timp s'au și aflat 2 localități de vânzare, s'a desbătut și cu privire la cumpărarea uneia din acestea.

Sinodul a aprobat concluzul comitetului și a decis, că în caz de a să cumpără una din casele ce se ofer spre cumpărare cu 15 mii coroane suma aceasta să se împrumute dela Preavenerabilul Conzistor și ca ocaziunea să nu ne scape din mână, la propunerea preotului Ioan Alexandru s'a subscris de toți membrii sinodului în număr de 18 o obligație provizorie cu care să se poată ridică suma trebuincioasă, până când afacerea se pertractează și la măritul conzistor și de acolo își primește forma de lege și impunitivitatea de a se pune în lucrare.

S'a imputernicit domnul protopop și preoții Ioachim Părau și George Borzea, ca numai decât să între în târg cu vânzătorii și casa care o vor crede a fi mai corăspunzătoare să o și cumpere și fără amânare să o plătească și transcrie pe numele tractului.

Dupăcât sunt informat au și cumpărat-o cu 15 mii coroane și astfel lucrul de curând început s'a și dus în îndeplinire. Sinodul a reformat încâtva concluzul comitetului protopresbiterial cu privire la contribuirea din partea parohiilor și anume: să plătească parohiile pe jumătate dupăcum plătesc la salariul protopresbiterial; iar în caz de a se împrumută o sumă mai mică de 20 mii coroane preoții și învățătorii să contribuie numai cu 1 1/2% după salariul lor.

Acum să mai contemplează și înființarea unei bănci, care ar fi a doua faptă spre progres. La toate acestea autorul spiritual este noul nostru protopresbiter. Dânsul a ridicat steagul ne-a invitat ca să-l urmărim și-l vom urmări.

De aci se poate vedea, că organismul tractului nostru n'a fost putred nici în trecut, ne-a lipsit numai conducătorul adevărat. Schimburi de idei salutare și de înaintare se întâmplă între preoți, conversări despre întreprinderi nouă spre binele poporului, și la toate acestea impulsul l-a dat preacunoscutul domn protopresbiter Ioachim Muntean. Avem nădejde, că cu ajutorul lui Dumnezeu să se ridice și tractul nostru alături cu alte tracte ce sunt pe calea progresului.

Mai rămâne să amintesc ceva și despre întrunirea preoteselor și preoților în casa doamnei protopopese la sfântă Marie ziua onomastică a domniei sale.

S'au prezentat spre gratulare unele preotese cu preoții lor, precum și alte persoane din loc. Întrunite aci au fost toți bogat tractați cu de ale mâncării și beuturii până seara târziu. La masă s'a tostat primadată pentru doamna protopopescă și s'a golit pocalul în sănătatea dânsiei. Au mai urmat și alte toaste pentru familia dlui protopop, la cari domnul protopop a răspuns în numele familiei.

Doamna preoteasă Eugenia Alexandru a invitat pe celelalte doamne preotese, ca în loc de prezent ce buna cuviință aduse cu sine a i-se face doamnei protopopese să contribuie toate cu oarecare sumă pentru un fond de binefacere al tractului.

Propunerea s'a primit și s'a decis ca să se facă un apel și câtră celelalte dne preotese cari n'au fost de față, ca și dânsese să se atașeze la înființarea acestui fond. Preotul Ioan Alexandru a fost însărcinat cu lansarea apelului.

Iată și aici împlinită zisa scripturii că „dragostea nu pizmuește, nu defaimă și nu caută ale sale“. Dragostea doamnei protopopese câtră doamnele preotese și viceversa a făcut ca să ne întrunim la casa dânsiei, și din incidentul acesta să punem bază la un lucru bun, ce va rămâne de bună amintire în onoarea dnei protopopese. Momente ca și acesta dau uneori rezultate frumoase; sperăm că doamnele preotese vor face ca 15 August 1906 să rămână o zi însemnată împreună și cu o mare plăcere pentru doamna protopopescă. Alfa.

## „Asociațiunea“.

### Convocare.

Onorații membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura pop. rom.“ de pe teritoriul desp. Abrud-Câmpeni, precum și binevoitorii acestei instituțiuni, sunt invitați a participa la adunarea cercuală, ce se va ține în 30 Septembrie n. a. c. la 11 ore a. m. în comuna Bistria, cu următorul

#### Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general al comitetului cercual.
3. Raportul casarului și stabilirea budg. pe 1907.
4. Rapoartele agenturilor comunale.
5. Alegerea unei comisii pentru aquirarea de membri, încasarea taxelor și raportul acestei comisii.
6. Eventuale dizertații, ce se vor a-nunța conf. ș-lui 37 din statute.
7. Eventuale propuneri, făcute în cadrul statutelor.
8. Închiderea adunării și verificarea procesului verbal.

Pentru comitetul central al desp.

Dr. Basiliu Preda  
direct. desp.

Demetriu Goia  
secret. desp.

## AVIS.

Membrii români ai adunării generale municipale sunt rugați a lua parte la consfătuirea, ce se va ține în vederea adunării generale din 1 Octomvrie a. c. în ziua adunării dimineața la orele 8 în localul casei române din Sibiu.

Sibiu în 18 Sept. 1906.

Dr. Borcia  
secr.

Dr. Lemeny  
pres.

## NOUȚĂȚI.

Din cauza sfinte sărbători „Nașterea Născătoare de Dumnezeu“, foaia noastră apare Luni după amiază.

Secțiunea istorică a „Asociațiunii“ a ținut ședință, Sâmbătă la orele 4 d. a. S'a făcut constituirea secțiunii, ales fiind președinte domnul Iosif St. Șuluțu, președintele „Asociațiunii“, vicepreședinte dl Vasile Goldiș, deputat dietal, iar referent dl Dr. Ioan Lupaș, profesor seminarial. După constituire dl Dr. Lupaș a citit o parte din lucrarea sa despre „Începutul neamului românesc“. A fost ascultată cu mare atenție, și fiind o lucrare compusă cu mult temei și scrisă într-o limbă frumoasă și înțeleasă de toți, secțiunea a decis să fie publicată în „Biblioteca populară a Asociațiunii“, ca început al unei istorii complete despre neamul românesc, compusă anume pentru popor. La ședință au participat membrii Iosif St. Șuluțu, T. V. Păcățian, Nicolau Togan, Dr. Ioan Lupaș, Victor Păcală și Silvestru Moldovan.

Masa studenților din Sibiu s'a deschis Duminecă în prezența doamnei Maria Cosma și a câtorva domni și dame din Sibiu. Secretariatul „Albinei“, Dr. T. Bredicean a ținut studenților o scurtă alocuțiune punându-le în vedere observarea dispozițiilor regulamentului acestei mese.

† Trepov, generalul rus, unul din cei mai înverșunați factori ai regelui despotice, a murit Sâmbătă în Petersburg în urma unei boale de inimă. Unele știri spun că ar fi fost înveninat. Trepov era o ființă foarte urgisită înaintea revoluționarilor, câtă vreme le suprimase cu o violență extraordinară mai multe răscoale în 1905 când el era guvernorul capitalei rusești. S'au și încercat mai multe atentate asupra lui, dar n'au succes. Poporul iubilează asupra morții lui.

† Damian Dragonescu, fost director de finanțe și fost deputat dietal, a decedat luni în Timișoara, în etate de 62 ani.

Iosif Kristoff, fost ministru de interne în cabinetul baronului Fejérváry a fost internat într'un sanatoriu, nu departe de Drezda. Are neurastenii.

Primul mandat nimicit. Curia a nimicit luni mandatul deputatului Achim Andrus, ales în Békés-Csaba, cu program socialist, și a suspendat pe un an și dreptul de alegere al exdeputatului, astfel, că la viitoarea alegere nici nu mai poate să-și pună candidatura. Pe deasupra a mai fost apoi judecat Achim și la purtarea cheltuielilor, cari se urcă la 10,000 coroane. Cam prea mult pentru odată!

Constituire. Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1906—7 în ședința ținută la 3/16 Septemvrie 1906 sub prezidiul P. C. Sale Dr. Eusebiu R. Roșca, protosinod, director seminarial, în modul următor: Președinte: Dr. Aurel Crăciunescu, prof. sem. Vicepreședinte: Vasile Păltineanu, cler. c. III. Archivar: Octavian Costea, cler. c. III. Notar: Pavel Borzea, cler. c. I. Casar: Iosif Tăulea, cler. c. II. Controlor: Pantilimon Bratu, cler. c. I. Bibliotecar: Iosif Mircea, cler. c. II. Vicebibliotecar: Nicolau Enciu, ped. c. I. Redactor: Petru Roșca, cler. c. III. Econom: Gheorghe Lincu, ped. c. III.

Membri în comisiunea literară: 1. Traian Achim, cler. c. III. 2. Ștefan Hărăgușu, cler. c. III. 3. Petru Debu, cler. c. II. 4. Ioan Ludu, cler. c. II. 5. Traian Cibian, cler. c. I. 6. Ioan Dandea, cler. c. I. 7. Nicolau Bembea, ped. c. III. 8. Ioan Călborean, ped. c. III. 9. Ioan Hașu, ped. c. II.

Reuniunea română de muzică, din Sibiu pleacă mâine la București, pasul Turnușu, aproape 200 persoane în frunte cu Tud. cav. de Flondor și H. Kirchner dirigentul ei. În București va sta zece zile, unde va da două concerte mari, unul clasic și unul național și în șase sări va da reprezentații cu opera „Moș Ciocărlan“.

Parohii gr. ort. în America. Ziara „America“ spune că până acum s'au constituit în America patru parohii, în South Sharon, Jougstown, Indiana și Indianapolis lângă cea din Cleveland cu 14—15 mii dolari avere. Darurile se fac și acum în continuare. Fiecare parohie se ocupă cu gândul de a-și zidi biserică. Acțiunea s'a și pornit.

Primul președinte. Duminecă s'a făcut în Budapesta dezvălirea monumentului lui Washington, ridicat cu cheltuiala Ungurilor aflători în America. Cu această ocazie ministrul de culte și instrucțiune, contele Apponyi, a depus o cunună

pe monument, în numele conferinței interparlamentare. Cineva din mulțime a strigat în momentul depunerii cununii: „Trăiască primul președinte al republicii maghiare!“ iar mulțimea a prins vorba și a aclamat cu frenezie pe domnul ministru. Va să zică, președinte ar fi, — și nu mai lipsește, decât republica maghiară!

Societăți românești în America sunt până acum 17, cari ocrotesc și țin legătura între cei 40 mii Români câți au trecut marea. Aceste societăți sunt „Carpatina“, Cleveland, cu avere de 1500 de dol. e cea dintâi. „Vulturul“ Homestead, 1500 dol., cea mai puternică, „Unirea“, Jungstown, Transilvania, South Sharon, „Carmen Sylva“ Cleveland; „Transilvania“, Indiana; „Unirea română“, Erie, „Invieră“, Martinsfery, „Ardeleana“ Ilasco, „Ardeleana“, Alliance, „Mureșana“, Harrisburg, „Tricolorul român“ Folausbee, „Dacia“, Newark, „Luceafărul“, Cleveland, „Oleana“, Filadelfia și „Steaua română“, Indianapolis. Averele acestor societăți face cam zece mii dolari.

Binefacerea „Silvaniei“. Banca aceasta a votat cinci ajutoare pentru doi țărani, doi meseriași și un învățător pentru ca să poată vizita expoziția din București.

Francisc Ferdinand, moștenitorul a petrecut Vineri și Sâmbătă în Ragusa (Dalmatia) la manevrele, la cari era să ia parte însuși Maiestatea Sa. Moștenitorului i-s'a făcut primire frumoasă. Schimbarea planului Maiestății Sale a fost tălmăcită în multe părți ca o teamă de anarhiști italieni, despre cari se svonise că au inundat Dalmatia cu gând de ucidere.

Apărarea Națională. În Craiova s'a înființat în vara aceasta liga „Apărarea Națională“ pentru de a luptă în potruva străinilor și a emancipa țara Olteului de influința și exploatarea acestora.

Din Miheș ni se scriu următoarele: În săptămâna trecută, Mercuri 30 August v. a fost o ploaie torențială împreună cu fulgere și tunete mari, și ziua pe la 12 ore a fulgerat între locuitorii marelui proprietar Illyeș Albert dintre cari, unul cu numele Gheorghe Selegean a și murit la moment, iar ceilalți au amețit.

Recolta cerealelor în anul acesta e cu mult mai îmbelșugată ca în anii trecuți. Se ridică la 97 mil. măji metrice, pe când în cel mai bun an din cei cinci din urmă în 1902 abia a ajuns la 91 milioane măji metrice.

Chișodana. Direcțiunea băncii românești din Chișoda în urma falimentării în anul trecut, a fost trasă în cercetare. La pertractarea de Vineri tribunalul din Timișoara a pedepsit pe directorul ei executiv cu trei luni închisoare, iar pe ceilalți membri ai direcțiunii pe fiecare cu câte două săptămâni închisoare.

Advocat hoț. Advocatul Kuchynka din Pojan a dispărut din oraș în zilele acestea. S'a constatat pe urmele lui că a stors dela mai mulți clienți 160 mii cor.

Moldovan G, rectorul universității din Cluj era vestit în săptămâna trecută prin ziarele ungurești că va intra în clubul naționalistilor. Moldovan desminte însă aserțiunea aceasta cu cea mai mare tărie.

Vifor. Mercuri seara în 12 Septemvrie n. o groaznică furtună s'a descărcat asupra comunei Spâlnaca. Între alte daune viforul a prăbușit coperișul și hornul de zid dela casa parohială gr. orientală. Preotul Ioan Prodan numai prin minune a scăpat cu familia sa de moarte. Tot în cea seară viforul a dărâmat biserica gr. cat. din Asinip, îngropând sub dărâmături clopotele și tot ce era în biserică.

Zăpadă. Din munții apuseni se vestește, că în zilele trecute a înălbit dealurile în mai multe părți cel dintâiu prevestitor al zilelor de iarnă.

## Concurs

Adunarea generală cercuală a desp. Abrud-Câmpeni al „Asociațiunii“, ținută în anul 1905, în scopul cultivării respective promovării pomăritului, a statorit un premiu de 40 cor. pentru cel mai bun cultivator de pomi pe teritoriul acestui desp. Pentru conferirea acestui premiu se descrie concurs.

Cel, care ar voi să fie socotit la distribuirea acestui premiu, are a se anunța în scris subsemnatului birou până în 1 Iunie n. 1907, având a indica numărul și soiul pomilor cultivați.

Câmpeni, 1 Septemvrie 1906.  
Pentru desp. Abrud-Câmpeni al „Asociațiunii“  
Dr. Basiliu Preda  
direct. desp.

Demetriu Goia  
secretar.

Nr. 812

[233] 2-3

## CONCURS

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din Ruși, protopresbiteratul Sibiiului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele: 600 cor., 300 cor. dela stat, 300 cor. dela popor, cuartir și lemne pentru încălzit și grădina pentru legumi.

Refectanții la acest post vor avea a-și așterne suplicile de concurs instruite conform normelor din vigoare în termenul deschis la subsemnatul oficiu protopresb.

Primul cuincuenal se va computa după cinci ani de serviciu împliniți în această comună.

Sibiiu 2 Septembrie 1906.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Sibiiului, în conțelegere cu comitetul parohial.

**Ioan Papiu**  
protopresb.

Nr. 127—1906 of. par.

[231] 2-3

## CONCURS

Pentru întregirea postului de învățător dela școala gr. or. română din Poiana-Blenchi, protopresbiteratul Deș, prin aceasta se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: salar anual 600 cor., din care 240 cor. din repartitie dela parohieni, iar 360 coroane întregire din ajutorul de stat, cuartir liber în edificiul școlar, folosința a 1/4 iugăr din grădina școlară, lemnele necesare de foc din pădurea urbarială, despre a căror transportare înăuntru învățătorul are să se îngrijască. Cuincuenalele sunt asigurate din ajutorul de stat.

Învățătorul ales se îndatorează a instrui elevii în cântările bisericesti și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători în corul bisericii și a propune în școala de repartitie.

La acest post pot reflecta concurenții din alte protopresbiterate străine.

Aspiranții au a-și înainta rugăile la oficiul protopresbiterat Deș, instruite conform normelor prescise și a se prezenta în biserică de aici spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Comitetul parohial gr. or. român.  
Poiana-Blenchi, la 27 August 1906.

**Ioan Buzura**      **Ioan Bumb**  
prezident.      notar.

Nr. 239—1906 of. ppresb. Văzut.

Deș, 30 August 1906.

**Teodor Herman**  
protopresb. gr. or.

## CONCURS

[230] 2-3

Direcțiunea institutului de credit și economii „Arieșana” din Turda, comitatul Turda-Arieș, escrie concurs pentru ocuparea postului de cassar cu salar anual de 1200 cor.

Cassarul se angajază provizor pe un an începând dela 1 Novembrie a. c. după care timp direcțiunea va decide asupra definitivării lui, are a depune o cauție egală cu suma salarului.

Dupăce va fi denumit de funcționar definitiv i-se asigură dreptul de penziune în sensul statutelor societății și are dreptul la tantiemele statutare.

Refectanții la acest post sunt rugați a-și înainta la direcțiunea institutului până în 10 Octomvrie a. c. suplicile instruite cu documente, din cari să se vadă calificația teoretică și practică ce au.

Direcțiunea.

## Nu numai cetit

dar și probat trebuie  
săpunul din lapte de crin  
— **Steckenpferd** —

dovedit de bun, medicinal, de Bergmann & Co., Drezda și Teschen a/E (mai nainte săpun din lapte de crin al lui Bergmann, marca 2 băieși), dacă dorește oarecine să aibă teint alb și liber de pistrii, cum și o culoare delicată a feții.

Se află de vânzare cu 80 fil. în Sibiiu la farmacia „la urs” (piața mică), farmacia E. Rummel, str. turnului, C. Müller, piața mare, drogeria Carl Morscher, str. cismădiei, I. B. Misselbacher sen., piața mare, G. Meltzer str. cismădiei și gusteriții, piața mică prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cismădiei), 82 23-52 Carol Arz (str. cismădiei), cum și în Sighișoara la farmacistul W. Lingner, I. B. Misselbacher.

## Banca de asigurare

## „TRANSILVANIA”

Sibiiu, str. cismădiei nr. 5, edificiile proprii. — Fondată la 1868.

Primește în condiții favorabile

- ☛ asigurări contra focului și esplosiunilor,
- ☛ asigurări de viață și de rente viagere,
- ☛ asigurări contra furtului prin spargere,
- ☛ asigurări de grindină,
- ☛ asigurări de accidente și de sticlă.

— Valori asigurate 105 milioane corone. —

••• Despăgubiri prestate 7 milioane corone. •••

Fonduri de rezervă și garanție 2 milioane corone.

Informațiuni de la Direcțiune în Sibiiu și prin agenturile principale din Arad, Bistrița, Brașov și Cluj, cum și prin subagenții din toate comunele mai mari.

(271) 46-52

NOU!

NOU!

Somatose

fluide.

Mijloc tonic

producător de apetit și întăritor de nervi.

(63 a) 14-26

## Publicațiune pentru vânzare de lemne.

Pe baza concesiunii Nr. 54.082/I, A-2—1906 a domnului ministru de agricultură r. u. și a concluzului Nr. un. 881—1906 luat în ședința adunării generale a celor șapte județe sasești din 8 Septembrie 1906, Oficiul central al universității sasești din Nagyszeben (Sibiiu) vinde lemnele din pădurile de pe Valea-Lotruului aflătoare pe teritoriile cuprinse în clasa de exploatare „C”, șirul I, II și III, din planul sistematic al pădurilor, și pe teritoriile ce stau în legătură cu ele, cari în urma regulării graniței au ajuns pe teritoriul României. Folosința totală e prescristă în planul sistematic al pădurilor pentru un period de 22 ani.

In scopul acesta se va ține **pertractare publică de oferte în scris în 29 Noemvrie n. c. la 10 ore a. m.** în sala de ședințe a Universității sasești din Nagy-szeben, Piața mare Nr. 15, etagiul II.

Vânzarea se va face în 3 (trei) grupe. Singuraticile grupe sunt următoarele:

1. In I a grupă de vânzare cad în sensul planului de exploatare lemnele exploata-bile de pe teritoriul primului șir al clasei de exploatare „C”, și de pe teritoriul de dincolo de graniță ce stă în legătură cu el, numit „Larg”, pentru folosință de 22 de ani.

2. In a II-a grupă de vânzare cad în sensul planului de exploatare lemnele exploa-tabile de pe teritoriul prescrist pentru folosință din șirul II al clasei de exploatare „C”; în fine

3. cad în a III-a grupă de vânzare în sensul planului de exploatare lemnele exploa-tabile de pe teritoriul șirului al treilea din clasa de exploatare „C” prescrist pentru folosință de 22 de ani, și de pe teritoriile de dincolo de graniță, ce stau în legătură cu el, numite „Voinagu” și „Rinjeu” („Dobrun”).

Timpul de folosință pentru toate trei grupurile de vânzare e de 22 ani. Oferte pot fi înaintate separat pentru fiecare din aceste trei grupe de vânzare, sau pentru două, sau pentru toate trei grupele împreună.

Terenul, proviziunea de lemne și prețul strigării al singuraticelor grupe de vânzare după prețuirea oficioasă, pentru exactitatea căreia cele șapte județe sasești nu garantează, sunt următoarele:

| Nr. grupe de valorizare | Teren, jugăre catastrale | Lemnul de brad pentru construcții potrivit pentru comerț (fără coaje și după detragerea uscăturilor și a bucăților ce cad la pregătirea lui pentru construcții) |                                  |                          |          | Lemn de brad pentru foc |                       | Lemn de fag pentru foc |          | Prețul strigării |  |
|-------------------------|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|--------------------------|----------|-------------------------|-----------------------|------------------------|----------|------------------|--|
|                         |                          | cu diametru mediu dela 12—19 cm.                                                                                                                                | cu diametru mediu dela 20—28 cm. | cu diametru peste 29 cm. | Laolaltă | m <sup>3</sup> masivi   | m <sup>3</sup> spațiu | m <sup>3</sup> masivi  | K        | f                |  |
| I.                      | 3070-33                  | 69536                                                                                                                                                           | 155585                           | 233627                   | 458748   | 147456                  | 85487                 | —                      | 3027736  | 80               |  |
| II.                     | 6185-05                  | 144165                                                                                                                                                          | 259644                           | 594730                   | 998539   | 313880                  | 189483                | 62066                  | 6590357  | 40               |  |
| III.                    | 5178-04                  | 84538                                                                                                                                                           | 173167                           | 561862                   | 819567   | 306900                  | 147603                | 137773                 | 5409142  | 20               |  |
| Suma                    | 14386-42                 | 298239                                                                                                                                                          | 588396                           | 1390219                  | 2276854  | 768236                  | 422573                | 199839                 | 15027236 | 40               |  |

La stabilirea prețului strigării s'a ținut seamă numai de lemnul de brad, curat, potrivit pentru comerț; lemnul de foc, coaja și lemnul de fag de ars nu au fost valorizate.

Oferenții sunt provocați a și înainta ofertele în scris și în cuvertă sigilată, provăzute cu timbru pentru fiecare coală de 1 coroană, cel mult până în ziua ținerii vânzării la 10 ore a. m. Oficiului central al universității sasești din Nagyszeben, Piața-mare Nr. 15. Oferte sosite mai târziu (eventual și prin poștă) se resping nedesfăcute.

Vadiul de 10% (zece la sută) după prețul strigării stabilit în această publicare de licitație este a se depune mai înainte pe lângă adeverință în scris la Cassa universității sasești în Nagyszeben, Piața-mare Nr. 15; deodată cu vadiul este a se aduce, respective a se trimite o consemnare a valorilor depuse.

Nu mai oferte în scris și închise se primesc, și fiecare ofertă trebuie provăzută cu chitanță ori cu adeverință de depunere despre plățirea resp. depunerea prealabilă a vadiului la Cassa universității sasești din Nagyszeben.

Oferte telegrafice neprovăzute cu adeverință despre depunerea vadiului, sau oferte ulterioare nu se primesc.

Ca vadiu se primesc numai bani gata, libele de depuneri dela instituttele de bani din Sibiiu: „Bodenkredit” și „Allgemeine Sparkassa”, ori hârtii de valoare, admise la cauțiuni, provăzute cu cupoane încă nescadentate, și anume acestea numai pe lângă cursul zilei obicinuit, nicidecum peste valoarea nominală.

**Cantitatea lemnului de vânzare nu se vinde sub prețul strigării. De altcum cele șapte județe sasești își rezervă dreptul de a alege liber oricare din ofertele intrate, fără conșiderare la prețul de cumpărare oferit, eventual de a respinge toate ofertele.**

Pe fața cuvertei a fiecărui ofert este a se face evident, că conținutul e ofert de cumpărare a pădurilor din „Lotru” ale celor șapte județe sasești, cum și grupa respective grupele la cari se refere.

Toate ofertele sunt a se face în fața unui notar public regesc, resp. cele din afară de Ungaria și Austria în fața unei ambasade austro-ungare ori a unui consulat austro-ungar în limba germană sau maghiară, și este a se scrie în ofert clar și cetibil suma oferită, în cifre și cu litere; în caz de divergență are valoare suma cea mai mare din ofert.

Mai departe ofertele trebuie să nomineze în mod deslușit grupa sau grupele de vânzare circumscrie în publicațiunea de față, pentru cari sunt înaintate, apoi să conțină numele, connumele și domiciliul oferentului, cum și **declarația sa expresă, că cunoaște condițiile de licitare și contract și că se supune acelorora necondiționat.**

Afară de aceea fiecare ofertent e dator a subscrie înaintea unui notar regesc ori a consulatului ces. și reg. austro-ungar un exemplar cu condițiile de licitare, care la cerere se trimite de oficiul central al universității sasești, și care este a se adauge și începând la ofert.

Condițiile de licitate și contract, cum și consignațiunea de estimare a lemnului din pădurile productive de pe Lotru, „harta generală a claselor de exploatare A, B, C și D a pădurilor celor șapte județe” și planul de exploatare — cel din urmă după aprobarea sa din partea autorității superioare — pot fi văzute în zilele de lucru înainte de amezzi dela 9—12 ore în Oficiul central al universității sasești (biroul secretarului universității).

In caz de divergențe sunt hotărâtoare originalele condițiilor, lucrările de estimare și alte operate aflătoare aci, iar nu copiile puse la dispoziție din partea oficiului central.

Mijlocitorii nu se rebonifică.

Nagyszeben, 9 Septembrie 1906.

Dela oficiul central al universității sasești

**Thalman,**  
comite suprem și comes sasesc.

[235] 1-1

## Magazin de specialitate!

Mare depozit de  
**juvaericele, aurării, argintării, oroloage**  
de aur și de argint, pentru domni și dame  
toate noutăți.

**A. MORAWETZ, juvaer și gravor.**

Sibiiu, strada cismădiei nr. 14.

[74] 25—

Aur și argint vechiu se cumpără ori se primește ca plățire.